

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THUYẾT ANH

**KHẢO SÁT ĐỊA DANH HÀNH CHÍNH
TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ HỌC

Thái Nguyên, năm 2012

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THUYẾT ANH

KHẢO SÁT ĐỊA DANH HÀNH CHÍNH
TỈNH CAO BẰNG

Chuyên ngành: Ngôn ngữ học
Mã số: 60 22 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Hà Quang Năng

Thái Nguyên, năm 2012

Lời cảm ơn

Em xin chân thành cảm ơn ***PGS.TS Hà Quang Năng***, người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ em trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Em cũng xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, khoa Sau đại học, khoa Ngữ văn trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên và các thầy cô giáo đã tận tình chỉ bảo và giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu tại trường.

Tôi cũng xin được bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới gia đình, và những người cùng chia sẻ, giúp đỡ, động viên, tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi hoàn thành được luận văn này.

Cao Bằng, tháng 4 năm 2012

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thủy Anh

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các kết quả đưa ra trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất cứ một công trình nào.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thuỷ Anh

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cảm ơn.....	i
Lời cam đoan.....	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các ký hiệu, các chữ viết tắt.....	vii
Danh mục các bảng.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử vấn đề.....	3
3. Mục đích nghiên cứu.....	6
4. Đối tượng nghiên cứu.....	7
5. Phạm vi nghiên cứu.....	7
6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	7
7. Phương pháp và tư liệu nghiên cứu.....	8
8. Cấu trúc của luận văn.....	9
Chương 1: NHỮNG CƠ SỞ LÝ THUYẾT LIÊN QUAN ĐẾN	
ĐỊA DANH	10
1.1. Khái niệm địa danh.....	10
1.1.1. Định nghĩa địa danh.....	10
1.1.2. Địa danh hành chính	13
1.2. Phân loại địa danh.....	14
1.3. Đặc điểm của địa danh.....	16
1.3.1. Địa danh là một hệ thống tên gọi đa dạng.....	16
1.3.2. Địa danh thường diễn ra hiện tượng chuyên hóa.....	16
1.3.3. Địa danh có phương thức cấu tạo phong phú.....	17

1.4. Vấn đề định danh trong địa danh.....	17
1.5. Các phương diện nghiên cứu địa danh.....	17
1.6. Một số đặc điểm tự nhiên và xã hội của tỉnh Cao Bằng liên quan đến địa danh.....	19
1.6.1. Vị trí và lãnh thổ.....	19
1.6.2. Đặc điểm địa hình.....	19
1.6.3. Sự phân chia hành chính.....	20
1.6.4. Đặc điểm về kết cấu dân tộc.....	21
1.6.5. Đặc điểm về lịch sử.....	23
Tiểu kết.....	26
Chương 2: CẤU TẠO CỦA ĐỊA DANH HÀNH CHÍNH	
TỈNH CAO BẰNG.....	27
2.1. Cấu trúc phức thể địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	27
2.1.1. Mô hình cấu trúc phức thể địa danh.....	27
2.1.2. Cấu trúc phức thể địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	29
2.2. Thành tố chung.....	30
2.2.1. Khái niệm thành tố chung.....	30
2.2.2. Thành tố chung trong địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	30
2.3. Địa danh (tên riêng).....	35
2.3.1. Khái niệm địa danh	35
2.3.2. Số lượng yếu tố trong địa danh.....	36
2.4. Các yếu tố trong địa danh có tần số xuất hiện cao.....	38
2.5. Đặc điểm cấu tạo của địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	40
2.5.1. Địa danh có cấu tạo đơn.....	40
2.5.2. Địa danh có cấu tạo phức.....	41
2.6. Các phương thức định danh.....	44
2.6.1. Khái niệm phương thức định danh.....	44
2.6.2. Các phương thức định danh của địa danh hành chính	

<i>tỉnh Cao Bằng</i>	47
2.7. Vai nhận xét về các phương thức định danh của địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng	55
2.7.1. Về số lượng yếu tố trong địa danh.....	56
2.7.2. Về nguồn gốc các địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	56
2.7.3. Về phương thức định danh của các địa danh hành chính <i>tỉnh Cao Bằng</i>	57
Tiểu kết.....	59
Chương 3: ĐẶC TRƯNG VĂN HÓA- LỊCH SỬ- NGÔN NGỮ	
CỦA ĐỊA DANH HÀNH CHÍNH TỈNH CAO BẰNG.....	
3.1. Khái niệm văn hóa.....	61
3.2. Mối quan hệ giữa ngôn ngữ và văn hóa.....	62
3.3. Vài nét về văn hóa tỉnh Cao Bằng.....	63
3.4. Ý nghĩa của địa danh và hiện thực được phản ánh qua địa danh.....	65
3.5. Ý nghĩa của các yếu tố trong địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng thể hiện qua nguồn gốc ngôn ngữ.....	68
3.5.1. Các yếu tố rõ ràng về nghĩa.....	68
3.5.2. Các yếu tố chưa rõ ràng về nghĩa	69
3.6. Tính đa dạng của loại hình đối tượng địa lí qua các yếu tố trong địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	70
3.6.1. Sự thể hiện cách phân chia hành chính.....	70
3.6.2. Tính đa dạng của các loại hình đối tượng địa lí	71
3.6.3. Bức tranh địa hình mang tính cảnh quan rõ nét.....	72
3.7. Các dạng tồn tại của văn hóa được thể hiện trong địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	73
3.7.1. Sự thể hiện của văn hóa tín ngưỡng ở địa danh.....	73
3.7.2. Sự thể hiện các phương diện của văn hóa sinh hoạt ở địa danh.....	77
3.7.3. Phương diện văn hóa sản xuất thể hiện ở địa danh.....	83

3.7.4. <i>Dấu ấn văn hóa, văn học dân gian thể hiện trong địa danh</i>	83
3.8. Một số địa danh hành chính gắn với đời sống	
lịch sử văn hóa ở Cao Bằng.....	89
3.8.1. <i>Bản Làng Đền</i>	89
3.8.2. <i>Bản Nà lữ</i>	90
3.8.3. <i>Bản Pác Bó</i>	92
3.8.4. <i>Bản Huyện Du</i>	95
3.8.5. <i>Thị trấn Tĩnh Túc (Mỏ Thiếc)</i>	97
Tiểu kết.....	99
KẾT LUẬN	102
Những bài báo của tác giả đã được công bố có liên quan đến luận văn	107
Tài liệu tham khảo	108

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	:	Số thứ tự
X.	:	Xã
P.	:	Phường

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Mô hình phức thể địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng.....	29
Bảng 2.2. Đặc điểm cấu tạo của thành tố chung.....	31
Bảng 2.3. Sự phân bố của thành tố chung khi chuyển hóa thành các yếu tố trong địa danh hành chính.....	33
Bảng 2.5. Bảng thống kê các yếu tố có tần số xuất hiện cao.....	39
Bảng 2.6. Đặc điểm cấu tạo địa danh hành chính tỉnh Cao Bằng	40